

Nr 42

Utlåtande i anledning av väckta motioner om utredning rörande lämplig livräddningsutrustning för fiskebåtar.

I två inom riksdagen väckta, till jordbruksutskottet hänvisade likalydande motioner, nämligen I: 322 av herr Nilsson, Yngve, och II: 310 av herr Nilsson i Bästekille m. fl., har yrkats, att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte hemställa att frågan angående lämplig livräddningsutrustning för fiskebåtar göres till föremål för skyndsam utredning.

Beträffande de skäl, som åberopats till stöd för yrkandena, får utskottet hänvisa till motionen II: 310.

Remissyttranden i anledning av motionerna har avgivits av fiskeristyrelsen, statskontoret, sjöfartsstyrelsen samt Sveriges fiskares riksförbund.

Fiskeristyrelsen har i remissyttrande den 22 februari 1960 uttalat sig sålunda.

Med anledning av dessa motioner får styrelsen först erinra om, att med avseende å innehållet av ett utav Kungl. Maj:t den 29 juli 1957 meddelat beslut möter icke hinder att med anlitande av lån ur fiskerilånefonden anskaffa gummiflottor såsom livräddningsanordning, allt på sätt närmare framgår av bilaga 31 till statsverkspropositionen 1960, kapitalbudgeten, kapitalinvesteringar, jordbruksdepartementet, statens utlåningsfonder, p. 6, Fiskerilånefonden, s. 7. Denna lånemöjlighet med fördelaktiga amorterings- och räntevillkor står även öppen för mindre fiskebåtar.

Fiskebåtars förseende med radiotelefonanläggning subventioneras med statsmedel till ett belopp av 1 200 kr. per anläggning, varjämte vederbörande förmedlare av fiskerilån torde vara oförhindrade att för kostnaderna i övrigt för dylik installation liksom för konsekvenskostnader för elektrisk installation (generator och ackumulatorbatteri) bevilja dylikt lån.

Vidkommande slutligen övrig tänkbar livräddningsutrustning för fiskebåtar ifrågakommer närmast godkänd raket- och nödblossmateriel för påkallande av andra sjöfarande uppmärksamhet i haverisituationer, men dylika förnödenheter är så pass prisbilliga, att statsbidrag eller lån i någon form inte rimligen kan ifrågakomma.

På grund av vad sålunda upptagits anser fiskeristyrelsen fog saknas för åtgärder i förevarande motions syfte.

Statskontoret har i ett den 27 maj 1960 avgivet yttrande anfört följande.

I motionerna hemställes att frågan angående lämplig livräddningsutrustning för fiskebåtar göres till föremål för skyndsam utredning. Enligt vad statskontoret inhämtat ägnar sjöfartsstyrelsen i samråd med fiskarorganisationer redan denna fråga särskild uppmärksamhet och har för avsikt att inom en relativt nära framtid framlägga de förslag i ämnet, vartill vid styrelsen igångsatt utredning kan leda. Vissa internationella undersökningar på

gå rörande gummiflottars användning som livräddningsutrustning. Ekonomiska synpunkter spela emellertid här in. Såvitt statskontoret kan bedöma, synes någon ytterligare utredning — i vart fall för närvarande — ej vara av nöden, och ämbetsverket får fördenskull avstyrka bifall till motionerna I: 322 och II: 310.

Sjöfartsstyrelsen har — efter att ha infortrat yttranden från Sveriges fiskares riksförbund, Svenska västkustfiskarnas centralförbund, Skånes fiskareförbund, Svenska sydkustfiskarnas centralförbund, Svenska ostkustfiskarens centralförbund och Svenska insjöfiskarens centralförbund — anfört följande i ett den 19 maj 1960 dagtecknat remissyttrande:

Bestämmelserna om fartygs utrustning för bl. a. livräddningsändamål återfinnas i Kungl. Maj:ts förordning den 20 maj 1927 angående fartygs byggnad och utrustning (Byggnadsförordning). Denna förordning avser, såsom framgår av dess 1 § alla fartyg som till sjöfart nyttjas, dock med undantag för

a) sådant av kronan eller främmande stat ägt eller nyttjat fartyg, som icke i allmän trafik befordrar gods eller passagerare;

b) maskindrivet fartyg med en längd understigande 10 meter, vilket icke enligt lagen om tillsyn å fartyg skall vara försett med passagerarfartygscertifikat och varå ej heller någon mot ersättning färdas såsom passagerare;

c) lustsegelfartyg, vilket icke enligt lagen om tillsyn å fartyg skall vara försett med passagerarfartygscertifikat och varå ej heller någon mot ersättning färdas såsom passagerare;

d) fartyg med en bruttodräktighet understigande 20 registerton, å vilket icke någon är mot betalning anställd eller färdas såsom passagerare.

För fiske eller fångstfartyg, varå byggnadsförordningen är tillämplig, skall, där ej *Sjöfartsstyrelsen* meddelar strängare föreskrifter, i östersjö- eller vidsträcktare fart följande bestämmelser gälla beträffande bärgningsredskap.

a) Uppgår fartygets bruttodräktighet till 100 registerton eller mera, skall finnas en eller flera båtar av klass I, tillräckliga att rymma samtliga personer ombord; dock att å fartyg, som icke är maskindrivet och som nyttjas i Östersjöfart, samtliga båtar må vara av klass III, därest fartygets bruttodräktighet ej uppgår till 150 registerton. Uppgår fartygets bruttodräktighet till 50, men ej till 100 registerton, skall finnas minst en båt av 3 kubikmeters rymd. Å fartyget skola finnas sådana anordningar, att båtarna kunna med lätthet sjösättas; dock att särskilda anordningar härför icke erfordras beträffande segelfartyg och segelfartyg med hjälpmaskin i Östersjöfart samt ej heller, där så är uppenbarligen obehövt, beträffande annat fartyg.

b) Livbojar skola finnas till ett antal av minst två, därest antalet personer ombord understiger 10, minst tre, därest antalet personer ombord uppgår till 10, men ej till 20, samt minst fyra i annat fall.

c) För varje person ombord skall finnas minst ett livbälte.

I kustfart gäller följande bestämmelser.

a) Uppgår fartygets bruttodräktighet till 100 registerton eller mera, skall finnas en eller flera båtar, tillräckliga att rymma samtliga personer ombord. Uppgår fartygets bruttodräktighet till 50, men ej till 100 registerton, skall finnas minst en båt av 2,5 kubikmeters rymd.

b) Livbojar skola finnas till ett antal av minst två.

c) För varje person ombord skall finnas minst ett livbälte.

Ytterligare föreskrives i 52 § 1 mom. byggnadsförordningen, bl. a. att fiske- eller fångstfartyg skola hava i oceanfart 12 fallskärmsljus, i nord-sjöfart 6 fallskärmsljus och 12 röda signalljus, i östersjöfart 3 fallskärmsljus och 12 röda signalljus samt i kustfart 6 nödsignaler med minst 2 röda stjärnor och 12 röda signalljus, samtliga dessa nödsignaler av godkänd typ och ej över tre år gamla.

Inga av dessa bestämmelser avse fiskefartyg under 20 registerton, å vilket icke någon är mot betalning anställd eller färdas såsom passagerare. I sitt utlåtande den 31 december 1924 med förslag till förnyad förordning angående fartygs byggnad och utrustning motiverade Kungl. Kommerskollegium detta undantag sålunda:

»Såsom undantag har Kollegium vidare funnit sig böra föreslå en viss grupp mindre fartyg, nämligen sådana med en bruttodräktighet understigande 20 registerton, varå icke någon är mot betalning anställd eller färdas såsom passagerare. Till denna grupp höra sådana smärre fartyg (rodd- och segelbåtar samt motorbåtar), beträffande vilka Kollegium i sitt ovan berörda utlåtande den 24 augusti 1912 uttalade, att det vore uppenbarligen olämpligt, att desamma skulle vara underkastade de mot den nuvarande byggnadsförordningen svarande bestämmelserna. Hit höra vidare flertalet av de s. k. 'familjefartygen', d. v. s. fartyg, ägda och bemannade allenast av medlemmar av en och samma familj eller åtminstone av fränder, beträffande vilka fartyg det näppeligen kan anses föreligga något allmänt intresse av en tillämpning av ifrågavarande föreskrifter, så länge det icke är tal om större fartyg än de här ifrågakommande. Slutligen äro att hit hänföra den säkerligen ganska omfattande grupp av smärre fiskefartyg, som ägas och bemannas av fiskelag, vars medlemmar var för sig äro att betrakta såsom självständiga företagare. Undantagandet av denna sista grupp har från flera håll ansetts synnerligen önskvärt och har Kollegium, icke minst med hänsyn till dessa fartyg, funnit sig böra föreslå nu ifrågavarande undantag.

Att, såsom tidigare föreslagits, i och för nu omhandlade fartygs undantagande stadga befrielse utan begränsning till viss storlek för alla fartyg, varå icke någon finnes mot betalning anställd eller färdas såsom passagerare, har Kollegium numera icke funnit sig böra föreslå.»

Enligt Sveriges Skeppslista äro för närvarande 40 fiskefartyg under 20 registerton registrerade. Antalet i skeppslistan icke registrerade fiskefartyg av denna storleksordning saknar styrelsen uppgift om.

Sjöfartsstyrelsen har länge haft under övervägande att på sätt skett be- träffande maskindrivet fartyg, som icke är fiske- eller fångstfartyg, när- mare utreda och avgiva förslag till bestämmelser om utrustning av fiskefar- tyg med flottar. Styrelsen har närmast haft i åtanke de uppblåsbara gummi- flottarna, vilka enligt utländsk erfarenhet visat sig hava goda egenskaper och vara särskilt väl lämpade för fiskefartyg på grund av det ringa utrym- me, de fordra ombord.

Emellertid framgår av de inkomna yttrandena att det råder praktiskt ta- get enighet inom fiskeriorganisationerna därom, att en utredning rörande livräddningsutrustningen å fiskefartyg för närvarande bör avstyrkas.

Sjöfartsstyrelsen har för sin del ingen anledning att påyrka en sådan ut- redning, särskilt med hänsyn till att styrelsen har befogenhet att från fall till fall eller eljest vid lämplig tidpunkt taga förbindelse med fiskeriorgani- sationerna för att dryfta de förbättringar i bärgningsutrustningen, som kun- na vara påkallade och möjliga att inom lämplig kostnadsram genomföra. För närvarande pågår på västkusten på fiskarens egna initiativ anskaff- ning av uppblåsbara gummiflottor till fiskefartyg. Styrelsen har i åtskilliga fall medgivit, att föreskriven livbåt finge utbytas mot sådan flotte jämte en

mindre båt. Anledning torde föreligga att avvakta den vidare utvecklingen av denna anskaffning, vilken torde vara ägnad att inom vida fiskarekretsar sprida intresse för denna bärgningsutrustning.

Som ovan framhållits saknar styrelsen befogenhet att giva föreskrifter för fartyg under 20 registerton, å vilket icke någon är mot betalning anställd eller färdas såsom passagerare. Några bärande skäl för att upphäva detta undantag i vad avser fiskefartyg torde icke föreligga.

På ovan anförda skäl finner sig sjöfartsstyrelsen böra avstyrka riksdagens bifall till de ifrågavarande motionerna.

Sveriges fiskares riksförbund har i ett den 23 april 1960 avgivet yttrande anfört bl. a. följande.

Riksförbundets styrelse anser sig kunna instämma i betydelsen av en god utrustning i berörda avseenden och därmed också i motionens egentliga syftemål. Samtidigt anser emellertid styrelsen, att utvecklingen under senare år gått i rätt riktning och att många förbättringar kunnat genomföras. Fiskarna har ju själva ett stort intresse av att vara välutrustade, men frågan innebär alltid en viss avvägning mellan säkerhetskraven och kostnaderna. Med hänsyn till fiskarnas möjligheter att erhålla lån till viss livbåtsutrustning och till att de ständigt och på olika sätt stimuleras till att hålla livräddningsutrustningen på fiskebåtarna komplett och så ändamålsenlig som möjligt, anser styrelsen att någon särskild utredning av frågan icke behöver göras. Med hänvisning till ovan anförda synpunkter anser vi oss därför böra avstyrka den föreslagna utredningen angående lämplig livräddningsutrustning för fiskebåtar.

Svenska västkustfiskarnas centralförbund som genom riksförbundet beretts tillfälle att avge yttrande över motionerna har anfört följande.

Under 1930- och 1940-talen då båtarna ofta var mindre sjödugliga och då framför allt motorerna var opålitliga inträffade på västkusten fiskebåts-haverier med drunkningsolyckor som följd. Sedan fiskebåtarna, särskilt under 1950-talets senare del moderniserats, båtarna blivit större och motorerna starkare och framför allt utomordentligt driftsäkra, synes haverier och olyckstillbud ha minskat i mycket hög grad.

Större nybyggda fiskefartyg på västkusten är givetvis försedda med den livräddningsutrustning som fordras för fiskebåtar av denna storleksordning samt dessutom utrustade med automatiskt uppblåsbara gummiflottar. Även av mindre båtar som fiskar i öppet vatten i Skagerack och Kattegatt är det stora flertalet försedda med ekolod, radiopejling och radiotelefon, och denna utrustning bidrager i hög grad till att öka säkerheten ombord.

I övrigt kan sägas att för de många smärre båtar som fiskar inomskärs eller i omedelbar närhet av kusten livräddningsutrustningen är en fråga av stor ekonomisk betydelse men att man, trots den ringa lönsamheten för denna kategori, ändå alltid söker hålla god livräddningsutrustning ombord.

Med hänvisning till vad som ovan anförts anser Svenska Västkustfiskarnas Centralförbund att någon utredning, rörande lämplig livräddningsutrustning för fiskebåtar, för närvarande inte bör företagas.

Skånes fiskareförbund som likaledes av riksförbundet anmodats yttra sig över motionerna har framhållit följande.

Förbundet anser att frågan om förbättrad livräddningsutrustning ombord på fiskebåtar bör klaras upp utan lagbestämmelser eller utredning, genom

överläggningar mellan Sjöfartsstyrelsen, Livräddningssällskapet och fiskets organisationer.

Att genom en lagstiftning föreskriva viss livräddningsutrustning på fiskebåt går med hänsyn till de stora variationerna i fisket och båtstorlekarna icke att genomföra.

Med stöd av vad sålunda framhållits anser förbundet sig icke kunna tillstyrka motionärernas förslag om skyndsamt utredning ang. lämplig livräddningsutrustning för fiskefartyg då fiskarna redan nu äro helt medvetna här- om, men är frågan av helt ekonomisk natur.

Svenska sydkustfiskarnas centralförbund har i ett yttrande över motionerna i fråga till riksförbundet uttalat sig sålunda.

Vad som avses i motionerna går närmast ut på en utredning, som skall klarlägga, vilken livräddningsmateriel som vore lämplig, särskilt för de mindre fiskebåtarna.

Frågan är om inte motionärerna överskattar utredningar av hithörande karaktär, ty det råder ingen tvekan om att fiskarna inom ramen för sin ekonomiska förmåga försöker utrusta sina båtar med den bästa livräddningsmateriel, som står till buds.

Vidare må framhållas att det efter en olycka alltid går att säga att om vid det speciella tillfället båten varit utrustad med den eller den livräddningsutrustningen hade ingen olycka hänt. I och för sig har förbundet inget att erinra mot en utredning men med kännedom om de svårigheter som finns, när det gäller de mindre fiskefartygen, har vi svårt att förutbedöma verkningarna av densamma. På de båtar det här är fråga om är ofta manskapsutrymmet inrett i maskinrummet, därför att det saknas plats annorstädes i båten. Där finns sålunda ingen plats, som kan anses vara lämplig för vare sig livbåt eller gummilivbåt och inte heller radiotelefon. Vad som sedan återstår är fråga om blossning och eftersom båtarnas drivmedel är fotogen eller råolja har man goda möjligheter att göra sig uppmärksam.

Men givetvis finns gränfall, där förhållandena är annorlunda, t. ex. då båtarna mäter 16—20 registerton och närmast äro att jämföra med båtar över 20 registerton.

Med anledning av vad ovan framförts har Svenska Sydkustfiskarnas Centralförbund inget att erinra mot en utredning under förutsättning att densamma företages i samarbete med fiskets fackliga organisationer.

Svenska ostkustfiskarens centralförbund har för sin del yttrat sig sålunda över motionerna I: 322 och II: 310.

Vid fisket i Östersjön användes både vid lax- och strömmingsfiske relativt små båtar med relativt små och svaga maskiner och med begränsade utrymmen ombord. Med de små utrymmesförhållanden, som finns i dessa båtar, är utan tvekan radiotelefonen det bästa hjälpmedlet för en fiskare i nödsituation. Dels kan han påkalla hjälp, dels kan han meddela sin position samt arten av den hjälp som erfordras. Insättande av radiotelefon är emellertid en kostsam historia och ofta har fiskaren inte råd med denna investering. Här borde staten lämna större ekonomisk hjälp för att möjliggöra för fiskaren att anskaffa och inmontera denna viktiga räddningsdetalj.

Vad det beträffar den i motionen föreslagna utredningen får Svenska Ostkustfiskarens Centralförbund avstyrka tillsättandet av en sådan under motivering, att en obligatorisk räddningsutrustning för fiskebåtar säkerligen kommer att ställa sig för kostsam för många av ostkustens fiskare och där-

till kanske svår att medföra i de på ostkusten förekommande mindre båtarna.

Svenska insjöfiskarens centralförbund delar fiskeristyrelsens uppfattning i berörda frågor och avstyrker i skrivelse till sjöfartsstyrelsen den 7 april 1960 i enlighet därmed bifall till vederbörande motioner.

Utskottet

Det är enligt utskottets uppfattning synnerligen önskvärt att en tillfredsställande livräddningsutrustning finnes på fiskebåtar. Statsmakterna har också genom utfärdande av författningsbestämmelser i ämnet samt genom finansiellt bistånd medverkat till att säkerhetsintressena i stor utsträckning blivit tillgodosedda. Att i författningsföreskrifter påfordra anskaffande av livräddningsutrustning på alla fiskefartyg oavsett storlek kan emellertid ej förordas med hänsyn till de starka variationerna beträffande lönsamheten av det fiske som bedrivs med större och medelstora respektive mindre båtar. Uppenbart är likväl att trots sistnämnda förhållande även åtskilliga smärre fiskefartyg numera är försedda med godtagbar utrustning av sådant slag varom här är fråga samt att intresset för vidare anskaffning och komplettering av dylik utrustning stimuleras från såväl myndigheternas som fiskareorganisationernas sida.

Utskottet, som utgår från att nuvarande möjligheter alltjämt skall stå till förfogande för lån till ändamålet ur fiskerilånefonden samt för bidrag över driftbudgeten till anskaffande av radiotelegraf och radiotelefon och som beaktar den successiva övergången till större och sjösäkrare fiskebåtar, finner under hänvisning till det anförda ej skäl föreligga att föreslå riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning av spörsmålet om lämplig livräddningsutrustning på fiskefartyg. Enahanda synpunkter på yrkandet i motionerna I: 322 och II: 310 har anmälts av övervägande flertalet av de remissinstanser som yttrat sig i anledning av motionerna.

I enlighet med det sagda hemställer utskottet,

att motionerna I: 322 och II: 310 inte må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 29 november 1960

På jordbruksutskottets vägnar:

ANDERS PETTERSSON

Vid detta ärendes slutbehandling har närvarit:

från första kammaren: herrar Jonsson, Sigfrid Larsson*, Bertil Andersson, Eskilsson, Mossberger, Gunnar Berg, Johan Persson*, Hedström, Jonasson och Uno Olofsson;

från andra kammaren: herrar Pettersson i Dahl, Jonsson i Strömsund*, Anthy, Östlund, fru Lindskog, herrar Arweson, Franzén, Nilsson i Bästekille, Carbell och Johansson i Öckerö*.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herr Nilsson i Bästekille.